

Riksdagens protokoll

2007/08:99

Måndagen den 21 april

Kl. 12.00 – 13.22

Protokoll
2007/08:99

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 14 och 15 april.

2 § Meddelande om frågestund

Talmannen meddelade att vid frågestunden *torsdagen den 24 april kl. 14.00* skulle följande statsråd närvara:

Finansminister Anders Borg (m), statsrådet Mats Odell (kd), statsrådet Cecilia Malmström (fp), integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp) och statsrådet Ewa Björling (m).

3 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2007/08:565

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:565 Trafikförsäkringens framtid
av Lars Johansson (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 6 maj 2008.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 8 april 2008

Socialdepartementet

Cristina Husmark Pehrsson (m)

Enligt uppdrag

Marianne Jenryd

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2007/08:566

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:566 Tidsplan för ändrad trafikförsäkring
av Carina Moberg (s)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 23 maj 2008.

Prot. 2007/08:99
21 april

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.
Stockholm den 11 april 2008
Socialdepartementet
Cristina Husmark Pehrsson (m)
Enligt uppdrag
Marianne Jenryd
Expeditions- och rättschef

Interpellation 2007/08:567

Till riksdagen
Interpellation 2007/08:567 Epilepsi och inlärnin-
g av Börje Vestlund (s)
Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 19 maj 2008.
Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang och re-
sor.
Stockholm den 14 april 2008
Utbildningsdepartementet
Jan Björklund

Interpellation 2007/08:568

Till riksdagen
Interpellation 2007/08:568 Regeringens råd för försäljning av aktier i
bolag med statligt ägande
av Eva-Lena Jansson (s)
Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 6 maj 2008.
Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.
Stockholm den 11 april 2008
Näringsdepartementet
Maud Olofsson (c)
Enligt uppdrag
Dag Ekman
Expeditionschef

Interpellation 2007/08:570

Till riksdagen
Interpellation 2007/08:570 Kompetensutvecklingssatsningen Lärar-
lyftet
av Marie Granlund (s)
Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 19 maj 2008.
Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang och re-
sor.
Stockholm den 14 april 2008
Utbildningsdepartementet
Jan Björklund

Anf. 1 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Herr talman! Börje Vestlund har frågat mig vilka konkreta åtgärder jag är beredd att vidta för att intensifiera arbetet kring hivprevention, vilka initiativ jag är beredd att ta för att minska smittskyddslagens represiva hållning samt vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att underlätta för att man ska kunna testa sig.

Utvecklingen av hivinfektionen i Sverige ger anledning till oro, inte minst bland män som har sex med män och bland de unga inom denna grupp. Även klamydiainfektionerna ökar, och det finns risk att hivinfektionerna kan spridas också i andra befolkningsgrupper.

En nationell strategi mot hiv/aids och vissa andra smittsamma sjukdomar beslutades av riksdagen våren 2006. Den nationella strategin lägger grunden för ett förnyat förebyggande arbete mot hiv och andra sexuellt överförbara infektioner och föreslår ett antal strategiska satsningar. I propositionen understryks också behovet av att förnya arbetet och att den tidigare stabila utvecklingen kan komma att ändras.

I statsbudgeten avsätts i år ca 145 miljoner kronor för preventiva åtgärder mot hivinfektioner och andra sexuellt överförda infektioner. Av detta anslag går ca 21 miljoner till nationella ideella organisationer. Vidare går 95 miljoner till landsting och storstadskommuner. Bidrag lämnas också till andra projekt och FOU-satsningar vid till exempel universitet och högskolor efter prövning av Socialstyrelsen.

En speciell överenskommelse görs varje år mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting, SKL, rörande inriktningen på de medel som går till landsting och storstadskommuner. Vi har valt att bland annat fokusera på insatser för att minska förekomsten av oskyddat sex, för att förebygga sexuellt överförbara sjukdomar samt oönskade graviditeter. Satsningarna kommer att följas upp av Socialstyrelsen i samverkan med SKL.

Ansvar för att se till att hivtestning och andra smittskyddsåtgärder vidtas vilar enligt smittskyddslagen (2004:168) på respektive landsting. Av smittskyddslagen framgår även att den som vet eller har anledning att misstänka att han eller hon bär på hivinfektion eller en annan allmänfarlig sjukdom är skyldig att söka läkare och låta läkaren göra de undersökningar och ta de prover som behövs för att konstatera om smittsamhet föreligger. Läkare som misstänker att en patient bär på en allmänfarlig sjukdom är också skyldig att skyndsamt undersöka patienten och ta de prover som behövs. Av smittskyddslagen framgår dessutom att den undersökning som behövs för att minska risken för smittspridning ska vara kostnadsfri för patienten om det är fråga om en allmänfarlig sjukdom.

Enligt dessa bestämmelser är det läkaren som har att avgöra när en patient misstänks bära på en allmänfarlig sjukdom. Smittskyddslagen ger därmed ingen rätt till hivtestning i fall där det uppenbarligen inte behövs. Av förarbetarna till lagen framgår att läkaren ska grunda sina beslut på omständigheter i det enskilda fallet samt att bestämmelserna ska ges en generös tillämpning.

*Svar på
interpellationer*

Socialstyrelsen har tagit fram en handbok med vägledning för den hälso- och sjukvårdspersonal som arbetar praktiskt med smittspårning av sexuellt överförbara infektioner. Socialstyrelsen har under 2007 också tagit fram ett kunskapsunderlag som sammanfattar den samlade internationella forskningen om effektiva metoder i preventionsarbetet för gruppen män som har sex med män samt ytterligare en rapport som på likartat sätt sammanfattar effektiva metoder för förebyggande arbete med sexuell hälsa bland unga. Resultaten från dessa kommer att presenteras vid seminarier runt om i landet under 2008.

Det viktiga nu är att vi får till stånd ett bra lokalt arbete med metoder och strukturer som varar över tid i syfte att skapa ett verksamt förebyggande arbete, inte minst på skolor och på ungdomsmottagningar. Regeringen har nyligen utsett Christer G. Wennerholm till ny ordförande i det nationella råd som vi inrättat för samordning av insatser mot hiv/aids. Rådet ska stå för samordningen och ha kontakt både med myndigheterna och med det civila samhället.

Anf. 2 BÖRJE VESTLUND (s):

Herr talman! Jag vill tacka statsrådet för att vi kunde ta den här debatten så pass snabbt med tanke på all kommunikation mellan regeringen och riksdagens centralkansli. Att vi kan få till stånd debatten är bra av flera skäl. Ett skäl är den felaktighet jag hittade efter att jag hade skrivit interpellationen; på grund av den felaktigheten drog jag tillbaka interpellationen. Jag kunde dock inte i min vildaste fantasi drömma om att situationen skulle vara så radikalt förändrad när jag rättade till felaktigheten och sedan lämnade in en ny interpellation. Jag tänker framför allt på de 71 fall av aids som upptäckts, varav 53 inte ens visste om att de hade aids. Det är mycket, mycket alarmerande, och vi måste därför ha en rejäl diskussion om hur vi på bästa sätt kan förebygga hiv och aids.

Låt mig också säga, herr talman, att vi i vårt land framför allt på 80-talet, men även i början av 90-talet, var framgångsrika, kanske mest framgångsrika i Europa, på att förebygga och få fram bra metoder för hivprevention. Det fanns egentligen ingenstans där riskgrupper träffades, möttes eller umgicks, som man inte fick information om säkrare sex. Så är emellertid inte längre fallet sedan ett antal år tillbaka, vilket naturligtvis beror på att det inte finns resurser i samma utsträckning.

Det finns också anledning att titta på smittskyddslagen, som jag frågat om. Finns det i detta sammanhang anledning att fundera över ifall de 53 fall som i många år kunnat bära på smitta avstått från att testa sig, från att undersöka om de verkligen hade aids, på grund av den repressiva lagstiftningen? Och finns det i så fall anledning att fundera över hur vi ska hantera detta? Det har statsrådet inte svarat på.

Den andra fråga som jag tycker att statsrådet viftar bort rätt så rejält är frågan om möjligheten att testa sig. En av de saker som vi var tydliga med under 80- och 90-talen var möjligheten till lättillgänglig testning. Det skulle vara lätt att testa sig. Man skulle kunna göra det när man var orolig för sig själv, och man skulle kunna göra det anonymt. Detta är helt och hållet borttaget på de allra flesta håll i landet. Det finns fortfarande kvar på sådana ställen som Venhälsan och Sesammottagningen, men i övrigt finns inte den möjligheten. Man måste ha remiss från en läkare. Jag trodde att den vårdcentral som jag hade kontakt med kanske hade

striktare regler, men det verkar vara en ordning som råder överallt. Detta är allvarligt, eftersom hivsmittan samtidigt ökar. Hivsmittan har ökat med 80 procent bland män som har sex med män. Det är den största ökning som över huvud taget har skett, vågar jag påstå, förutom när den debuterade naturligtvis.

En annan fråga är hur man går vidare med preventionen. Här påstår statsrådet att man ger en del pengar. Men fortfarande är min konkreta fråga: Vad är det man ska göra konkret? I går ställde RFSU ett krav på att man skulle ha en nationell kampanj mot hivsmitta. Det vore väl ett sätt att ta itu med här. I dag har man en regering som inte vill göra någonting åt de här frågorna. Därför är det viktigt att vi får debattera dessa frågor på ett bra sätt.

Anf. 3 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Herr talman! Jag dementerar bestämt det sista Börje Vestlund sade och hävdar att han har fel. Naturligtvis vill den här regeringen väldigt mycket. Vi ska intensifiera arbetet med hivprevention. Oron delar Börje Vestlund och jag. Smittan har spridit sig mer än den har gjort de senaste åren.

När man talar i absoluta tal ser det inte lika dramatiskt ut som när man anger det i procent. Det var 81 fall av smitta under 2007 bland män som har sex med män, jämfört med 45 män året innan. Men det är ändå en väldigt stor ökning, särskilt om man tittar på det procentuellt.

Vi ska dock ha klart för oss att Sverige har legat väldigt lågt när det gäller smittspridning. Ambitionen är naturligtvis att smittspridningen inte ska öka, utan tvärtom minska. Det är det som vi har i den nationella handlingsplanen, som det har funnits stor politisk enighet om. Det är naturligtvis det som är målsättningen med det arbete vi nu gör.

Låt mig säga att det är ett prioriterat arbete. Det går 145 miljoner till en diagnosgrupp. Det finns inte någonting motsvarande, varken för cancersjukdomar eller för någonting annat. Om dessa pengar har vi varit överens. Börje Vestlund har inte heller mer pengar i sitt partis budget. Det är också så att man kan använda hur mycket pengar som helst och ändå åstadkomma väldigt litet. Jag är övertygad om att vi kan göra väldigt mycket inom ramen för dessa pengar. Men det gäller att göra rätt saker och att använda sig av utvärderade metoder.

Det är också den ambition vi har när det gäller informationskampanjer. Man ska veta att man träffar rätt målgrupp. Jag tror att det behövs olika avsändare till olika målgrupper. Det är också den erfarenhet vi har kunnat dra av tidigare kampanjer. Kampanjer är svårare att genomföra i dag än på 80-talet. I dag är det olika kanaler som når olika målgrupper och olika åldersgrupper. Då kunde man skicka allt i en tv-kampanj och veta att den träffade väldigt bra. Sådan är inte riktigt situationen nu. Därför är jag angelägen om att vi ska göra rätt saker.

Jag är väldigt glad över att Socialstyrelsen har gjort en inhämtning av kunskap, både nationellt och internationellt, om vad som är bra och effektiva metoder. Det gäller riktade insatser till både gruppen unga vuxna och gruppen män som har sex med män. Det är det här som man nu genomför i sju seminarier runt om i landet för att sprida de effektiva metoderna när det gäller preventionsarbete. Det är bara så vi kan komma

framåt. Vi ska utvärdera, använda oss av den tillgängliga kunskapen och göra det som vi vet har avsedd effekt och god kvalitet.

Jag ska inte utesluta att det kan behövas informationskampanjer av mer omfattande och nationellt slag. Jag vet att det tittas på sådant just nu, bland annat på Socialstyrelsen, som har i uppgift att ta fram en kommunikationsplan när det gäller klamydiasmittan. Detta har ett starkt samband med det vi kan göra preventivt för att förhindra hivsmitta. Vi har en ständigt pågående dialog med vår myndighet Socialstyrelsen i detta avseende.

Det är också naturligtvis angeläget när det gäller testningen att Nationella rådet, som har att samordna verksamheten i landet, har bra kontakt med landstingen för att se till att det blir en väl fungerande verksamhet ute i länen. Men jag vill igen påtala att det enligt smittskyddslagen är landstingens uppgift. Det är inte så att staten ska ta över just den uppgiften. Däremot ska vi samordna, stötta, hjälpa till med planering och så vidare. Jag tror inte att Börje Vestlund har någon annan mening i det avseendet.

Jag ska be att få återkomma med ytterligare kommentarer om smittskyddslagen i nästa inlägg, för jag ser att tiden har tickat ut.

Anf. 4 BÖRJE VESTLUND (s):

Herr talman! Nu är det så att det är Maria Larsson som sitter i regeringen. Det är Maria Larsson som ska komma med de skarpa förslagen, det är Maria Larsson som har myndigheterna i sin hand och det är Maria Larsson som har Regeringskansliet i sin hand. Jag tror inte att man skulle kunna avkräva ett oppositionsparti att det skulle ha samma apparat bakom sig för att kunna vidta de åtgärder som behövs i varje sammanhang. Det är ganska svårt.

I det här fallet är det någonting nytt som har hänt. Det är ingenting som har tickat på och vuxit sakta men säkert. Jag har debatterat de här frågorna med tidigare ministrar. Jag har varit kritisk även mot den socialdemokratiska regeringen, för den gjorde kanske inte tillräckligt mycket. Men i de debatterna hade jag ganska lite på fötterna, för då hade ökningen inte varit så dramatisk som den har varit framför allt under 2007. Det är nya fakta. Det är 71 nya aidsfall. Vi har inte haft nya aidsfall på många år tack vare brosmsmedicinerna. Ändå säger Maria Larsson: Vi ska utvärdera, vänta och se.

Vi ska behandla de här människorna och kanske ett antal tillkommande människor – jag hoppas att det inte är så, men risken är stor – med brosmsmedicin. Att äta brosmsmedicin är ett problem. En gissning från min sida är att en av orsakerna till att man har fått mindre respekt för hiv är att man tror på brosmsmedicinerna. Men att äta brosmsmedicin är ett helvete. Det kan jag lova statsrådet.

Maria Larsson säger att man ska återkomma och att man ska ha de här konferenserna. Man kan naturligtvis avvakta. Det är riktigt som Maria Larsson säger: Man måste rikta kampanjer eller information till varje grupp. Det är väldigt viktigt. Men det är just det som har stannat upp. Det är just där det nästan inte händer någonting. Man har inte resurser för att kunna nå ut till respektive grupp på det sättet. 145 miljoner är mycket pengar, men sanningen om hivpreventionen är att det successivt under ett antal år har blivit lite mindre pengar – inte väldigt mycket mindre, men

mindre. Det har gått ned för varje år som har gått. Detta är ett bekymmer när det gäller hivpreventionen. Maria Larsson kan inte presentera konkret vad det är man ska göra. Man ska ha konferenser och man ska utvärdera, men hur många till ska bli smittade innan Maria Larsson förstår att det här är allvar? Det handlar om att bejaka sex men samtidigt se till att människor kan skydda sig.

Den kritik som har riktats mot smittskyddslagen har handlat om precis det som jag försöker ta upp här: Finns risken att människor inte vågar testa sig och undersöka om de är smittade på grund av att de kommer in i det ganska restriktiva systemet? Det innebär att man kan bli insydd på nästan hur lång tid som helst för tvångsvård. Man måste informera varje gång. Finns det några slutsatser att dra där? Jag tror att man behöver ha en seriös diskussion kring de frågorna också.

Anf. 5 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Herr talman! Det är viktigt att säga att merparten av det som ryms av åtgärder inom smittskyddslagen bygger på frivillighet. Det vet både Börje Vestlund och jag. Det är i nödfall man kan tillgripa tvångsisolering och tvångsundersökningar. Det framgår tydligt av smittskyddslagen att det bara ska tillgripas i händelse av att andra åtgärder som bygger på frivillighet har visat sig vara otillräckliga och redan prövats.

Tvångsåtgärder kan vidtas enbart efter prövning av domstol. Jag tror att det är nödvändigt att de möjligheterna fortsatt finns kvar. Men jag vill betona att frivillighet alltid är första steget. Smittskyddslagen är ganska väl fungerande i det avseendet. Sedan behövs det ytterligare möjligheter till testning. Där finns det en del kvar att göra i landstingen.

Jag vill återkomma till att Börje Vestlund säger att vi vill vänta och se. Nej, det är precis det vi inte gör. Aktivitetsnivån har aldrig varit så hög som den är just nu. Att ha sju seminarier ute i landet för att föra ut verkligt effektiva metoder när det gäller prevention har inte skett förut. Ingen har tagit reda på vad som har varit effektiva metoder.

Nu har Socialstyrelsen haft möjligheten på vårt uppdrag att ta fram det materialet. Det är först då det kan börja bli effektivt och vi vet att resurser används på ett bra sätt. Det är väldigt viktigt.

Vi har låtit Socialstyrelsen ta fram en handbok för att förbättra möjligheterna vid landets ungdomsmottagningar. Vi har riktade insatser till ungdomar, unga vuxna och män som har sex med män. Det är olika typer av information som riktar in sig på just den målgruppen.

Förra veckan hade Socialstyrelsen en workshop om vilka insatser som behöver göras med anledning av den ökade smittspridningen. Jag ska få de förslagen till mig i maj. Vi har på gång en handlingsplan mot klamydia som riktar sig till sjukvårdspersonal och utbildningssektorn, och man ska ta fram en kommunikationsstrategi.

Vi håller på att göra en massa olika saker. Aktivitetsnivån är otroligt hög. Det är inget vänta-och-se-läge. Det jag kanske hade förväntat mig var att Börje Vestlund när han väljer att debattera den här frågan skulle ha lite konkreta förslag att komma med som ytterligare kunde förbättra situationen.

Vi har inget vänteläge. Vi har en hög aktivitetsnivå. Den är högre än tidigare. Det är samma budgetmedel vi har både i regeringens budget och i Socialdemokraternas budget.

Anf. 6 BÖRJE VESTLUND (s):

Herr talman! Jag blir lika imponerad varenda gång jag debatterar med Maria Larsson. Har Maria Larsson missat någonting är det Socialdemokraternas fel att det går dåligt. Det är en fantastisk slutledningsförmåga. Det är alltid så i alla debatter jag har hört med Maria Larsson. Det är alltid Socialdemokraternas fel. Det är kanske också vårt fel att så många har blivit smittade om Maria Larsson får hålla på att orera en liten stund.

Jag återgår till smittskyddslagen. Jag tycker att vi borde ha en mer seriös diskussion kring detta. Är det så att smittskyddslagen per definition har blivit kontraproduktiv på det sätt som den nu har blivit? Vi har 71 nya aidsfall. Vad beror det på att de personerna inte har sökt vård tidigare? Kan det ha med smittskyddslagen att göra? Jag vet inte. Det är därför jag ställer frågan. Jag tror inte att Maria Larsson skulle kunna svara konkret på den. Däremot är det viktigt att man sätter fingret på det och tittar om lagstiftningen i sig kan ha något med det att göra.

Repressiviteten i smittskyddslagen innebär också att det finns exempel där människor inte har gått och testat sig. Det vet vi sedan tidigare. Varför det sedan har gått så långt att de har utvecklat aids kan man ha olika uppfattningar om. Det förfaller som att man har fått hiv och varit tveksam om att gå och testa sig av den anledningen.

Slutligen till att man inte gör någonting. Det är väl bra att man sitter i konferenser. Men frågan är: När kommer man ut och kan informera respektive grupp? Hur gör man med till exempel gruppen intravenösa missbrukare som inte har diskuterats mycket här? Hur får vi ut informationen där? Hur får vi ut informationen bland dem som inte talar svenska? Hur utvecklar vi metoderna för män som har sex med män?

Där har vi inga svar. Vi ska konferera ett tag till, och sedan kanske det eventuellt kommer ut någonting av det. Det är att ha en icke-politik och att vänta och se.

Anf. 7 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Herr talman! Låt mig först säga att jag alltid förväntar mig, och jag gjorde det också när jag var i opposition, att man ska ha konkreta förslag att kunna bidra med i en debatt och en strategi också som opposition. Man måste lägga fram egna förslag. Jag emotser dem med stor välvilja.

Hur utvecklar vi metoderna? frågade nu Börje Vestlund. Det är precis det vi har gjort. Dessa seminarier syftar till att presentera färdiga metoder som sedan kan användas för att kommunicera och göra ett gott preventivt arbete. Det är precis det som är vitsen med seminarierna.

Materialet och informationen om metoderna ska sedan vara verk samma på fältet. Det är därför de är så betydelsefulla. Det är därför seminarierna pågår just nu på sju ställen i landet. Jag är övertygad om att det kommer att ge möjlighet att förbättra det direkta arbetet mot olika målgrupper på ett påtagligt sätt.

Det är en intressant fråga som Börje Vestlund reser om smittskyddslagen är kontraproduktiv. Inte heller jag vet om man i de 71 fallen på något sätt har dröjt med testning för att smittskyddslagen ser ut som den gör. Det är intressant att ta reda på. Det är någonting som vi söker svaret på både Börje Vestlund och jag. Vi hoppas få det så småningom.

Det är angeläget att vi har möjlighet till testning och en lagstiftning som fungerar så att människor testas sig. Jag har sett några fall som har

varit medialt presenterade där man över huvud taget inte har anat att man har burit på smitta och därför inte funnit någon anledning att gå och testa sig.

Detta är det budskap som både Börje Vestlund och jag och väldigt många fler behöver kommunicera. Risker att bli smittad i Sverige har aldrig varit större än vad den är just nu. Vi har fler som bär på en smitta. Det gör angelägenhetsgraden att skydda sig vid sexuellt umgänge så oändligt mycket större oavsett vilken grupp man tillhör.

Det behöver vi hjälp att kommunicera på ett tydligt sätt. Tack för debatten. Den kanske har tjänat också det syftet att uppmärksamma problemet så att vi kan vara många opinionsbildare i farten för att stärka det entydiga budskapet.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på interpellation 2007/08:583 om avvecklingen av presstödet

Anf. 8 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Bo Bernhardsson har frågat mig vad jag är beredd att göra för att ge offentlighet åt det klagomål som jag själv åberopar som ett tungt vägande skäl för ingreppet i det svenska presstödsystemet.

Låt mig börja med att säga att klagomålet inte åberopas av mig som ett tungt vägande skäl för de förändringar i presstödet som nu föreslås. Klagomålet nämns endast i en debattartikel i Svenska Dagbladet den 4 april i samband med en beskrivning av bakgrunden till diskussionerna med Europeiska kommissionen om presstödet.

Klagomålet är inte heller ett tungt vägande skäl för de förändringar i presstödet som nu föreslås i den departementspromemoria som nyligen har remitterats av Kulturdepartementet. Förslagen bedöms i stället vara nödvändiga mot bakgrund av en analys av presstödet konstruktion samt dess förhållande till statsstödsreglerna i EG-fördraget och kommissionens praxis på området. Det hade för övrigt varit en mycket märklig ordning att i detta sammanhang hänvisa till ett dokument som varken jag eller tjänstemän vid Regeringskansliet har fått ta del av.

Kommissionen framhöll i ett pressmeddelande redan i november 2006 att man genom den notifiering som Sverige gjorde av förändringar i presstödet såg sig tvungen att granska presstödsförordningen som helhet och i vad mån den kunde anses som förenlig med EG-fördraget. Sverige återkallade i detta sammanhang sin notifiering av ändringarna i presstödet, men kommissionen förväntade sig att Sverige skulle återkomma med en reviderad presstödsförordning. Under dialogen om presstödet har det sedan framkommit att det finns ett klagomål mot presstödet. Tjänstemän från Regeringskansliet har ställt närmare frågor om anmälan och har fått beskedet från kommissionens konkurrensdirektorat att man inte får visa klagomålet eller ange vem den klagande är. Vid upprepad begäran om att få se klagomålet har svaret varit att dokumentet inte kan lämnas ut med hänsyn till att presstödet är ett pågående ärende. Dessutom har den klagande särskilt begärt att få vara anonym. Det är möjligt att klagomålet kan lämnas ut efter att kommissionen har fattat ett beslut om presstödet,

Prot. 2007/08:99
21 april

*Svar på
interpellationer*

till exempel godkänt en notifiering från svensk sida. Men jag kan naturligtvis inte förutspå hur kommissionen skulle ställa sig till en sådan begäran, eftersom klagomålet kanske inte kommer ingå som en del av kommissionens beslutsunderlag över den notifiering som ska göras.

Jag skulle vilja betona att kommissionen hade granskat presstödet oavsett om det hade kommit in ett klagomål eller inte.

Anf. 9 BO BERNHARDSSON (s):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka statsrådet för svaret.

Jag måste konstatera att det verkar vara lika svårt att få grepp om den verkliga bakgrunden till den onödiga omprövningen av presstödet som det är att få tag på en tvål i ett badkar. Statsrådet säger nu att klagomålet till kommissionen inte har åberopats av henne som ett skäl. Men jag kan inte tolka det på annat sätt när man i inledningen av artikeln i Svenska Dagbladet lyfte fram två motiv där ett av motiven var just klagomålet. Sedan handlar det naturligtvis om statsstödsreglerna.

Det andra motivet, den 10-procentiga höjningen, hade över huvud taget ingen relevans i det här fallet eftersom förslaget och beslutet i riksdagen var att storstadstidningarna skulle få sänkt presstöd.

Hur är det med klagomålet? Det har inte diskuterats bara i den här kammaren eller i Svenska Dagbladet. Som svar på en fråga i Europaparlamentet sade ansvariga kommissionären Neelie Kroes att ett skäl till att det svenska presstödet uppmärksammas och kommit att ifrågasättas och diskuteras är ett ”klagomål från ett företag som är verksamt inom sektorn”. Det är bekräftat även där. Jag måste uppfatta det som ett hyggligt tungt argument när det lyfts upp även i Europaparlamentet.

I det svar jag nu fick sade statsrådet att det hade varit en ”märklig ordning att i detta sammanhang hänvisa till ett dokument som varken jag eller tjänstemän vid Regeringskansliet har fått ta del av”. Inte desto mindre skedde en hänvisning till detta i artikeln. Nu handlar det om behovet av öppenhet. Nu gör det saken ännu märkligare att inte heller statsrådet eller de som sysslar med frågan på Regeringskansliet har fått ta del av argumenten i klagomålet. Det gör inte saken bättre utan i stället ännu mer problematisk.

Över huvud taget har vi här en situation där en fråga som rör det offentliga samtalets, tryckfrihetens och yttrandefrihetens förutsättningar hanteras så att vi inte har insyn eller transparens – som det heter på modernt språk. Det finns inga vettiga förutsättningar för att ta del av argumentationen i sammanhanget. Det är naturligtvis inte acceptabelt.

Jag skulle vilja vidga frågan. Var finns, vid sidan av detta klagomål, de dokument från kommissionen och dess tjänstemän som vi kan få del av och som gör det möjligt att bedöma argumentationen och kommissionens sätt att argumentera? I den departementskrivelse som handlar om presstödet som jag har tagit del av har jag letat efter den typen av direkta hänvisningar till vad kommissionen har sagt. Det finns resonemang som utgår från lagtexter och bestämmelser, men i det aktuella ärendet finns ingen hänvisning. Jo, det hänvisas till ett dokument, nämligen ett pressmeddelande författat den 16 januari 2007 av kommissionen med den långa rubriken ”Pluralism i media – kommissionen betonar behovet av öppenhet, insyn, frihet och mångfald i Europas medielandskap”.

Ja, det är precis öppenhet och insyn det handlar om. Det har vi ingen. Kan vi enas om att det är en ganska märklig situation?

Prot. 2007/08:99
21 april

Anf. 10 LENNART PETTERSSON (c):

Herr talman! Bo Bernhardsson uttrycker i sin interpellation att EU-kommissionen har hemligstämplat klagomålet. Ministerns svar visar på att vi uppenbarligen inte kan göra så mycket åt det i den här kammaren. Däremot skulle det företag som har lämnat in klagomålet våga träda fram. Jag utgår från att det är ett företag, och jag utgår från att det är ett företag i branschen.

Om man nu som aktör på mediemarknaden är störd över det nuvarande systemet är det märkligt att när man själv i alla andra lägen vill ha full öppenhet från det offentliga sida inte står upp för det när det gäller egen verksamhet. Det är så vi vill ha det i vårt demokratiska samhälle. Man ska inte kunna demonstrera med huvor för ansiktet, och man ska inte heller kunna anmäla den typen av ärenden anonymt. Det skulle vara välgörande för hela debatten med ett offentliggörande.

För att säkerställa att det ändå har lämnats objektiv information till kommissionen undrar jag vilka åtgärder kulturministern har vidtagit under processen.

Anf. 11 HANS WALLMARK (m):

Herr talman! Det är inte första gången, fru kulturminister, vi debatterar presstödet i kammaren. Jag tror att man kan avge den prognosen att det inte är sista gången.

Bo Bernhardsson hänvisade i sitt inlägg till ett yttrande, ett svar, från Neelie Kroes i Bryssel, på en fråga ställd av bland annat Jens Holm, som representerar Miljöpartiet. Bo Bernhardsson nämnde något av vad Neelie har framfört men kanske inte hela sammanhanget. Därför skulle jag vilja citera hela slutet av hennes svar: "Det svenska presstödet uppmärksammades av kommissionen efter klagomål från ett företag" – därmed fick också Lennart Pettersson svar på sin fråga – "som är verksam inom sektorn och en anmälan från den svenska regeringen om planerade ändringar av presstödsförordningen. På grund av att det fanns vissa tvivel om huruvida systemet var förenligt med reglerna om statligt stöd drog svenska regeringen tillbaka sin anmälan för att se över hela förordningen och lämna in ett nytt förslag som var förenligt med reglerna."

När man nu försöker bolla med datumen och huruvida det finns en anmälan eller inte är det grundläggande för att hela processen har påbörjats det beslut som Sveriges riksdag fattade i juni 2006 om en förändring av presstödet. Det är där hela arbetet börjar. Det återkommer kommissionären till, och det har sagts flera gånger i debatten. Till och med Jens Holm, som ställde frågan till Neelie Kroes, formulerar frågan på det här sättet: "Under 2006 beslutade Sveriges riksdag att förändra systemet för presstöd. Det fick kommissionen att uppmärksamma frågan."

När man i kammaren försöker hitta externa aktörer som har startat processen hos kommissionen ska man inte söka utanför huset, herr talman. De finns i huset, nämligen de som fattade beslut om förändringar i presstödet i juni 2006. Det är det som har startat processen hos kommissionen. Sedan kan man ha synpunkter på anonyma anmälare. Nu förekommer ibland anonyma anmälare. Man får också respektera en sådan

Svar på
interpellationer

ordning. Vi kan ha synpunkter på det, men i andra sammanhang finns också anonyma anmälare. Man får ha den ordningen.

Däremot sätter Bo Bernhardsson fingret på en annan punkt, nämligen behovet av öppenhet i förhållandet mellan Sverige och kommissionen. Här kan man se att det finns olika traditioner där den svenska – skandinaviska – öppenheten krockar med den typ av arbetsmetoder som används i Centraleuropa. Där används informella samtal, muntliga samtal, i stället för som vi gör, nämligen mycket utväxling av papper. Där kan vi samla oss bakom Sveriges riksdag och säga att vi svenskar föredrar den typ av kommunikation som vi har vant oss vid i de skandinaviska länderna.

Den här traditionen har uppmärksammats ett antal gånger. Jag tror att det är åtta gånger, herr talman, den senaste perioden som statssekreterare och statsrådet har varit i konstitutionsutskottet för att redovisa hur arbetet pågår. Det är den komplicerade processen i kommissionens arbete i Bryssel i förhållande till hur vi är vana vid att arbeta i Sverige.

Hela frågan har sin grund i huruvida man tycker att det är rimligt att man tittar på presstödet eller inte.

Herr talman! Jag tycker att det är rimligt att man tittar på presstödet. Det infördes som en tillfällig ordning. I dag kan vi se att 44 tidningar har fått statligt presstöd i minst 25 år. 29 tidningar har fått presstöd ända sedan det inrättades. Räknat i pengar har Svenska Dagbladet fått ut ungefär 1 500 miljoner kronor i presstöd. Skånska Dagbladet har fått 1 353 miljoner i presstöd. Det är klart att det finns anledning för kommissionen att fundera på detta när det blir ett permanentat industristöd.

Anf. 12 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Jag ska försöka ta frågorna i ordning. Bo Bernhardsson säger att det är svårt att få grepp om frågan. Ja, det är klart att det blir så när det är många som blandar sig i diskussionen och rycker citat här och där. Men vi kanske kan ordna upp det ändå. Bo Bernhardsson säger att det givetvis handlar om statsstödsreglerna. Ja, så är det.

Bo Bernhardsson hänvisar också till den skriftliga frågan från Jens Holm till kommissionen. Jag uppfattar det så att Neelie Kroes svar var i omvänd ordning. Det var notifieringen som gjorde att konkurrensdirektoratet tog upp frågan från början. Det var inte en anmälan. Denna anmälan kände vi inte till, och det gjorde inte heller tjänstemännen på Näringsdepartementet och Kulturdepartementet, när frågan blev aktuell, det vill säga direkt efter valet.

Låt mig läsa lite kort ur en del av de handlingar som var uppe till diskussion i konstitutionsutskottet i förra veckan. Som skäl för senareläggningen, det vill säga att regeringen beslöt att inte betala ut det här höjda stödet, angavs att Europeiska kommissionens generaldirektorat för konkurrens hade viserat en fördjupad granskning av om det svenska presstödet är förenligt med bestämmelserna om statsstöd i EG-fördraget.

Det här var någonting som skedde redan under sommaren, det vill säga under den socialdemokratiska regeringens tid.

Sedan kan jag absolut hålla med om att det är en märklig hantering att vi, när vi och våra tjänstemän senare under processen får kännedom om att det finns ett klagomål, inte kan få ta del av detta därför att anmälaren har begärt att få vara anonym. När reklamskatten var uppe till diskussion

vet vi att tidningen Metro hade lämnat in ett klagomål, och det var man väldigt öppen med. Jag skulle också välkomna att det här var en mer, som Bo Bernhardsson uttrycker det, transparent process eftersom det stämmer med det sätt som vi har att arbeta på i Sverige. Jag tycker också att det är konstigt.

Jag tolkar Lennart Petterssons fråga så att han undrar hur jag har hållit mig informerad. Vi har haft en formell diskussion med tjänstemännen på konkurrensdirektoratet, och basen i detta har varit Karl Erik Gustafssons rapport och också den information som vi har fått från Presstödsnämnden och andra källor. Vi har gjort vad vi har kunnat för att försvara presstödet så långt det är möjligt, vilket har varit regeringens uppfattning. Men i en dialog har vi också förstått att det har varit nödvändigt att göra vissa förändringar. Det föreslogs ju också förändringar i den tidigare utredningen just när det gäller storstadsstödet. För att återkomma till Bo Bernhardssons interpellation står det i texten att det skulle avskaffas helt, vilket är en felaktighet. Det har aldrig föreslagits, och det finns inte heller som förslag i den departementspromemoria som nu är ute på remiss.

Anf. 13 BO BERNHARDSSON (s):

Herr talman! Låt mig först säga några ord om hemlighetsmakeriet eller rättare sagt möjligheten att få vara anonym när man anmäler en fråga eller ett klagomål till kommissionen. Man kan ha en viss förståelse för detta om det handlar om små företag som är i stort underläge på marknaden i förhållande till den man klagat på. Men jag har lite svårt att föreställa mig att det handlar om detta i det här fallet. Dessutom är det ett område där jag tycker att kravet på öppenhet är extra viktigt.

Hela tanken med prövningen av statsstöd är väl rimligen att förhindra att monopol uppstår eller att företag får fördelar på marknaden som är orimliga. I det här fallet riskerar effekten i stället att bli ett storstadsmopol i både Malmö och Stockholm när det gäller morgontidningar. Det blir väldigt märkliga effekter av den prövningen i förhållande till hur det en gång i tiden är tänkt.

Vad var det som startade processen? Jag är fullständigt övertygad om att det var den här regeringens undfallenhet, att man omedelbart vek ned sig och gav kommissionen möjlighet att pröva det här. Det hade varit möjligt att säga stopp, att det här är ett område där vi inte släpper in kommissionen och att vi anser att det här rör demokratin och inte näringsfriheten. I första hand rör det demokratin.

Det finns en formulering i departementsskrivelsen som jag tycker är rätt intressant. När det gäller driftstödet till högre frekventa storstadstidningar som utbetalas med betydligt högre belopp än stödet till övriga tidningar kan det konstateras att kommissionen i tidigare beslut inte har uttryckt förståelse för behovet av en särskild högre absolut stödnivå till dessa tidningar. Kommissionen har alltså inte uttryckt detta. Hur många områden finns det där kommissionen inte har uttryckt åsikter? Det finns väl ingen anledning att vi ska falla undan eller använda det faktum att man inte har tyckt någonting som argument för att falla undan. Det måste vi ju tolka så att det är okej, och så har vi tolkat det hittills.

Det finns ytterligare en formulering i departementsskrivelsen där det står så här: I det fall det stödmottagande företaget ingår i en internationell koncern är risken därmed stor att stödet påverkar samhandeln. Det är vad

jag kan vaska fram som det tunga argumentet i departementsskrivelsen. Jag förmodar då att man tänker på Schibsteds och Svenska Dagbladet. Tanken är att man skulle föra ut pengarna som man får i presstödet ur landet. Jag tror inte att Svenska Dagbladet är i det läget att man kommer att göra det, men om så vore skulle vi naturligtvis pröva stödet till Svenska Dagbladet.

Min fråga är: I vilken internationell koncern ingår Skånska Dagbladet? Till vem tänker de slussa i väg de här pengarna så att det blir ett problem för samhandeln och den inre marknaden? Det är lite svårt att begripa.

Jag tycker över huvud taget att argumentationen för att ta bort storstadspresstödet är undermålig. Genom att falla undan har regeringen sett till att frågan har kommit upp på bordet, och nu rullar det på. Resultatet kan i värsta fall bli ytterligare monopol på tidningsmarknaden.

Anf. 14 LENNART PETTERSSON (c):

Herr talman! Jag vill spinna vidare på Bo Bernhardssons resonemang. Jag kan känna en viss respekt för att presstödet av vissa uppfattas som konkurrensnedvridning. Ett offentligt stöd påverkar ju alltid villkoren för de företag som är berörda. Låt oss säga att en ändring innebär att den här snedvridningen elimineras men att det samtidigt uppstår ett monopol. Är det inte så att både EU och regeringen är motståndare till monopol och vill ha en väl fungerande konkurrens?

Bonniers äger redan i dag sju eller åtta av de skånska tidningarna. På vilket sätt blir det en bättre demokrati och en större objektivitet i samhällsbevakningen i Skåne om de blir av med ytterligare en konkurrent?

Om EU-kommissionen skulle komma fram till att presstödet inte är lagstridigt, är då ministern beredd att diskutera presstödet utifrån detta perspektiv?

Anf. 15 HANS WALLMARK (m):

Herr talman! Bo Bernhardsson undrade om statsstöd och huruvida Svenska Dagbladets ägare kan misstänkas för att föra ut pengar ur landet. Då ber jag återigen att få citera Neelie Kroes yttrande som svar på frågan. "Att driva en tidning är emellertid även en kommersiell verksamhet och kommissionen är skyldig att förhindra otillbörlig snedvridning av konkurrens och handel till följd av offentligt stöd." Jag tycker att det är utmärkt att man följer upp den typen av saker. Jag tycker att det är bra att vi har en kommission som engagerar sig i just de frågorna.

Tidningar ger inte längre bara ut papperstidningar, herr talman. Det handlar om gratistidningar, civiltrycksverksamhet och verksamhet på nätet. Det finns en mångfald av saker som ett tidningsföretag kan göra, och därför förstår jag att kommissionen tycker att den här frågan är intressant.

Bo Bernhardsson tycker att man skulle ha tagit striden med kommissionen. I grunden tycker jag också egentligen att man skulle ha gjort det, av det skälet att jag är övertygad om att kommissionen då skulle ha omprövat hela presstödet. Det som har varit en grundläggande inställning från regeringens sida har ju varit att rädda presstödet. Det kommer vi också att se i den departementsskrivelse som kommer nu. Det som verk-

ligen kommer att ske är ju att presstödet kommer att öka i Sverige, därför att beslutet från juni 2006 kommer att genomföras.

Bo Bernhardsson borde göra som sin partiledare Mona Sahlin, som först var lite grinig när Fredrik Reinfeldt åkte till Kina men som sedan har varit rätt uppmuntrande och uppskattande över statsministerns resultat där. Bo Bernhardsson borde vara uppskattande över det resultat som kulturministern har lyckats med, nämligen att i praktiken rädda stora delar av presstödet.

Hade man valt Bo Bernhardssons linje är jag rätt övertygad om att kommissionen hade omprövat större saker och fler områden än bara storstadsstödet. I grunden kan jag alltså beklaga att inte Bo Bernhardssons linje vann utan att kulturministerns bevara- och värnalinje vann.

Anf. 16 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Efter Hans Wallmarks inlägg kan man konstatera att det är fråga om vad man möjligen skulle ha gjort eller inte ha gjort. Jag har uppfattat att varken Hans Wallmark eller Bo Bernhardsson är nöjd.

När det gäller ärendet måste jag påpeka att det är märkt som ett notifieringsärende, inte som ett klagomålsärende. Jag hoppas att vi kan föra bort detta trots allt ur diskussionen, även om vi är överens om att vi tycker att det här borde ha varit ett offentligt klagomål.

Det Bo Bernhardsson säger är trots allt att vi ska strunta i kommissionens synpunkter. Det är liksom kontentan. Och vår absolut klara uppfattning, efter en lång dialog med många olika möten, telefonsamtal och mejlkontakter, är att det hade varit en mycket riskfylld process. Det kanske hade slutat så som jag har förstått att Hans Wallmark nu hoppas.

Men det är inte regeringens uppfattning, och därför får man ändå konstatera att den argumentation som regeringen har haft när det gäller att bevara presstödet, inte minst därför att det bidrar till en mediemångfald, har varit synpunkter som kommissionen, eller i det här fallet konkurrensdirektoratet, faktiskt har tagit till sig, tvärtom vad många av oss kanske trodde från första början.

Var startade processen? frågar Bo Bernhardsson ånyo – vi har haft en tidigare interpellationsdebatt om det, och frågan ställdes också i förra replikomgången. Jag får ånyo svara: Ja, det var de förändringar som den förra regeringen och riksdagen beslutade om, det vill säga höjningarna.

Flera, inte minst från Bo Bernhardssons parti, har sagt att vi kommer att ta bort presstödet. Vi kan då konstatera, precis som Hans Wallmark sade, att presstödet troligen under nästa år kommer att vara högre än vad det är i år.

Självklart finns det inget försvar för monopol. Det finns ingen som vill ha monopol. Det man konstaterar från konkurrensdirektoratets sida är att situationen i storstäderna är annorlunda. Det finns en annan mediemångfald där än vad det finns ute på orter där det kanske bara finns en enda tidning. Vi har också en situation i dag där annonsmarknaden och distributionskanalerna ser annorlunda ut. Det finns inte längre nationella gränser som styr det här utan nu är det ett globalt samhälle vi lever i på gott och ont. Det onda kan väl då möjligen bestå i att vi inte alltid själva kan avgöra det som vi uppfattar som våra egna frågor, utan det blir större än så.

Jag tycker ändå att Bo Bernhardsson skulle kunna ge oss det erkännandet att vi, trots det som Hans Wallmark säger, faktiskt har gjort vad vi har kunnat för att försvara presstödet.

Lennart Pettersson utgår i sina inlägg ifrån att storstadstidningarna, i det här fallet Svenska Dagbladet och Skånska Dagbladet, skulle läggas ned, och det är ju långt ifrån säkert. Både branschföreträdarna, tidningarna och forskare som till exempel Ingela Wadbring vid Göteborgs universitet, en välrenommerad medieforskare, hävdar att så absolut inte behöver bli fallet. Det är också därför vi har lagt ned väldigt mycket möda på att argumentera för att om nu storstadsstödet ska dras ned måste det ske över en längre period än vad direktoratet från början krävde, det vill säga fem år i stället för två tre år, därför att vi inser att det kommer att bli en besvärlig process.

Anf. 17 BO BERNHARDSSON (s):

Herr talman! Det efterlyses att jag ska vara lite mer positiv eller uppskattande, och jag är inte omöjlig. Jag ska säga så här: Jag är glad att regeringen inte genomförde den politik som Hans Wallmark skulle vilja se genomförd. Det kan ju vara en sorts uppskattning.

Det är klart att jag är nöjd med att delar av det förslag som Pressutredningen kom med och som det tidigare togs beslut om ser ut att bli genomfört, men jag kan omöjligtvis vara nöjd med resten vad gäller storstadspresstödet.

Statsrådet säger att jag borde erkänna att regeringen gjort vad man har kunnat. Ja, det är möjligt. Men i så fall borde ni ha kunnat mer.

Det är inte så att jag står här och säger att vi ska strunta i kommissionen. Det är kanske lite väl tuftt uttryckt. Däremot borde vi ha hävdat tidigare svenska positioner med kraft, om jag uttrycker det så. Jag är fullständigt övertygad om att det hade varit möjligt, och i så fall hade man liksom stängt diskussionen. Det kan jag aldrig bevisa, men jag är övertygad om att det är så.

Det har citerats rätt mycket av Neelie Kroes. Jag började kanske själv, men jag kan också fortsätta. Hon säger till exempel så här: ”Kommissionen vill inledningsvis klargöra att den inte har för avsikt att ändra det svenska presstödet på något särskilt sätt. --- Kommissionens avdelningar har deltagit i de pågående diskussionerna i en anda av ömsesidigt samarbete men det är de svenska myndigheterna som beslutar om vilka ändringar som bör införas i systemet.” Det finns fler citat i samma anda, där jag uppfattar att kommissionen känner sig lite besvärad av att man hamnar i skottgluggen och mellan raderna säger att man hade accepterat det här om Sverige hade betraktat det som avgörande.

Anf. 18 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Jag kan konstatera att Bo Bernhardsson i princip har fått igenom hela sin presstödsstrategi.

Men det är inte så att den svenska regeringen skulle ha lagt sig platt. Tvärtom har vi argumenterat väldigt kraftfullt för den svenska modellen. En av utgångspunkterna i detta har också varit Karl-Erik Gustafssons rapport, som vi har återkommit till tidigare. Karl-Erik Gustafsson har varit med i hela den här processen och var så att säga en av idégivarna till det hela i början på 1970-talet. Han får alltså sägas veta vad han talar om.

Det får man väl ändå lov att säga att det är denna rapport som till stor del har legat till grund för det förslag till beslut som vi nu lägger fram och som vi hoppas ska godkännas av kommissionen utifrån den verklighet som nu gäller.

Att vi sedan har beslutat att själva ta ett initiativ tycker jag är ganska självklart. I och för sig kan varken Bo Bernhardsson eller jag vara säkra på vad det slutgiltiga resultatet hade varit, men inget av de förslag på tidigare modifieringar som vi har fört fram har accepterats från konkurrensdirektoratet.

Sedan tycker jag också att det är en märklig ordning därför att vi har en helt annan politisk kultur i Sverige än vad man har i många andra länder i EU. Det kan också vara nyttigt att lära av varandra. I det här fallet tycker jag också att det är besvärligt. Det hade varit mycket enklare om vi hade haft papper på bordet att visa upp.

Trots allt anser jag att regeringen och Kulturdepartementet har gjort ett bra arbete för att försvara mediemångfalden. Vi hoppas naturligtvis båda att det inte kommer att leda till tidningsnedläggningar.

För övrigt vill jag säga att jag tycker att Bo Bernhardsson har en väldigt snygg slips.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på interpellation 2007/08:590 om kultur till barn och ungdom

Anf. 19 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Nikos Papadopoulos har frågat mig vad jag kommer att göra för att klargöra regeringens verkliga färdriktning vad gäller statens ansvar för kultur till barn och unga.

Jag är helt överens med Nikos Papadopoulos om den stora betydelsen av att öka barns och ungdomars tillgång till kultur och eget skapande.

Regeringen har i ord och handling varit tydlig med att barns och ungdomars rätt till kultur ska prioriteras.

En tydlig linje löper från de förslag som regeringen lämnade i budgetpropositionen för 2007 till den nyligen avslutade första ansökningsomgången i satsningen Skapande skola. Från och med 2008 har 55 miljoner kronor avsatts för att stärka kulturen i skolan. Mer än hälften av landets kommuner har hittills och på kort tid ansökt om att få del av bidraget vilket visar på ett stort intresse från skolornas sida. Ansökningarna berör 146 000 barn.

Genom att bygga vidare på det pågående kulturarbetet i skolorna och stärka samarbetet med kulturlivet kommer långt fler barn än i dag att kunna få tillgång till kultur för, med och av barn. Vi har inlett satsningen i de högre skolåren och kommer fortlöpande att analysera satsningens effekter.

Det är min övertygelse att Skapande skola kommer att ge positiva effekter för kulturlivet landet runt. Såväl regionala och lokala kulturinstitutioner som den fria scenkonsten har mycket att bidra med i detta kulturella skolutvecklingsarbete.

För att ytterligare tydliggöra betydelsen av barns och ungas delaktighet har alla statliga kulturinstitutioner sedan 2007 ett övergripande mål i sina styrdokument. Detta mål anger att ett barnperspektiv ska integreras i verksamheten, bland annat genom att barns och ungdomars möjligheter till inflytande och delaktighet ökar. Det är också betydelsefullt att nå ut med vårt kulturarv till den yngre generationen. Därför har alla unga upp till 19 år fri entré till de statliga museernas alla delar.

Under mina resor runt om i landet har jag sett hur regionförbund och landsting men även kommuner och föreningar är djupt engagerade i sitt arbete med barn och kultur. En god växelverkan mellan den statliga, regionala och lokala nivån utifrån gemensamma mål och med en tydlig ansvarsfördelning har stor betydelse för hur väl barns rätt till kultur tillgodoses.

Staten delfinansierar regionala kulturinstitutioner och regionala kulturkonsulenter och har också en samordnande roll vad gäller uppföljning och kunskapsuppbyggnad. Den nationella kulturstatistiken med inriktning mot barn och unga kommer därför att utvecklas under 2008 parallellt med ett strategiskt utvecklingsarbete som rör samverkan med den regionala och lokala nivån samt konsulentverksamheten.

Det är glädjande att se hur intresset växer ute i landet för kulturfrågorna. Det vittnar inte minst Sveriges Kommuner och Landstings enkätundersökning om från förra året. Förutom rena nybyggnationer är det musik- och kulturskolorna som utvecklas, i flera fall genom ökad skol-samverkan. Under 2006 ökade de kommunala anslagen, och totalt 380 000 barn och ungdomar tog del av landets musik- och kulturskolors utbud, vilket är den högsta siffran någonsin.

Det är därför något förvånande att Nikos Papadopoulos lämnar denna interpellation nu, trots att vi har en samsyn kring dessa frågor. För det är först nu, efter tolv år med en socialdemokratisk regering då visserligen en utredning tillsattes, som regeringen faktiskt har åstadkommit ett reellt skifte i kulturpolitiken för barn och ungdomar.

Anf. 20 NIKOS PAPADOPOULOS (s):

Herr talman! Jag vill tacka kulturministern för svaret på min interpellation. Kulturministern är förvånad över att jag har lämnat in interpellationen. Hon hänvisar till samsyn i många kulturfrågor. Visst håller jag med om att vi har samsyn på många saker inom regering och opposition när det gäller de uttalade ambitionerna om framför allt statens ansvar för kulturinsatser riktade till barn och ungdomar.

Herr talman! Problemet är bara att dessa ord och ambitioner från regeringen inte motsvaras av handling. Vad vi ser är en successiv urholkning av anslagen till regionala teaterinstitutioner och kulturskolor i landet. Det pågår en successiv nedskärning av anslaget till kulturområdet. Det måste väl kulturministern också se.

Herr talman! Om det nu är så allvarligt att kulturministern har en annan och ljusare bild av situationen för kulturen i landet måste hon rimligen betrakta Teaterförbundets skrivelse till statsministern som allmänt gnäll.

Herr talman! Jag har två frågor till kulturministern. För det första: Är det så, kulturministern, att Teaterförbundets medlemmar genom sin skrivelse saknar all grund för sina krav? För det andra: Vi känner till att

några andra länder, som Norge och Danmark, sedan en tid tillbaka har en helt annan strategi för hur de driver fram kulturskolorna i sina länder. Det står för en viss kvalitet och nivå på undervisningen i hela landet. Framför allt garanterar man alla elever tillgång till kulturskapande och kulturupplevelser, och naturligtvis i tidig ålder. Hur ser kulturministern på idén om en nationell strategi för kulturskolor i hela Sverige?

Anf. 21 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Jag vidhåller trots allt att jag är förvånad över interpellationen. Trots att det bara har gått ett och ett halvt år sedan den borgerliga regeringen tillträdde har det hänt mycket, inte minst när det gäller att stödja kulturen till barn och ungdomar. Det är en tydlig prioritering som redan nu har fått tydliga effekter i Kulturrådets anslagsgivning. Det handlar om våra olika organisationer, fria grupper och scenkonstinstitutioner. Även de skrivningar som finns i regleringsbrevens när det handlar om att lyfta fram barn och unga visar detta.

Jag skulle kunna räkna upp mycket mer innan vi kommer in på en del av det kommunala. Vi nämnde fri entré i regleringsbrevens. Det gäller också stöd till de fria grupperna och Dans i skolan – ett program som utvecklas och blir alltmer populärt. Det handlar även om Skapande skola. Jag förstår inte hur det kommer sig att Nikos Papadopoulos skriver att detta inte har tagits emot väl och att det är ett fåtal skolor som skulle ha sökt. Det är ju i stort sett fler än hälften av landets kommuner som har sökt – dock inte så många friskolor som jag skulle ha önskat. Men det här är första omgången, och det kommer en ny omgång i höst.

Ja, jag har en betydligt ljusare bild än vad Nikos Papadopoulos har.

I det brev som kom från Teaterförbundet påtalar man bland annat problemet med pensionerna, vilket vi är väl medvetna om och också påtalade under vår tid i opposition. Vi har tillsatt en utredning, vilket regeringen fattade beslut om för ett par veckor sedan, som ska se över de här mycket svåra och komplexa tekniska frågorna till nästa år. Sedan ska förhoppningsvis en del av det här lösas. Det skedde inte under den förra regeringens tid, då det var ett lappande och lagande. Det är inte heller obekant för Nikos Papadopoulos.

I brevet från Teaterförbundet tar man också upp svårigheten för många skolor att ha råd att anlita kulturskapare och fria grupper, vilket nu underlättas i allra högsta grad av stödet till Skapande skola. Jag är övertygad om att det kommer att få en stor betydelse för möjligheten att ta del av kultur hos de elever, det vill säga i sjuan, åttan och nian, som kanske mest av alla efterfrågar det nu.

Det står väldigt tydligt i skollagen att barn och unga ska ha rätt till kulturupplevelser och till eget skapande. Därför är det ett stort bekymmer att det trots skrivningarna i skollagen ser så olika ut i landet. Vi vet att flickor är mer missnöjda än pojkar, att barn och unga i glesbygd är mer missnöjda än de som bor i storstad och att de barn som har någon form av funktionshinder inte heller har tillgång till kultur på samma sätt som andra.

Det finns alltid mycket att göra – visst är det så. Men jag tycker inte att Nikos Papadopoulos kan säga att regeringen har låga ambitioner eller att ingenting har hänt. Tvärtom har det hänt väldigt mycket på ett och ett

halvt år, och prioriteringen att stödja kultur till barn och unga är någonting som vi kommer att arbeta för under hela mandatperioden.

Anf. 22 NIKOS PAPADOPOULOS (s):

Herr talman! Det gläder mig att kulturministern känner till problematiken som finns i periferin och till och med inne i själva staden.

Kulturministern nämner att regeringen "har åstadkommit ett reellt skifte i kulturpolitiken för barn och ungdomar". Så avslutar kulturministern sitt interpellationssvar.

Det är inte bara på kulturpolitikens område som Moderaterna i den här regeringen har lyckats åstadkomma ett reellt skifte, utan det gäller också på många andra områden. Den stora frågan handlar inte om att det har skett ett skifte. Den handlar om vad skiftet har inneburit. På kulturpolitikens område har det inneburit mindre anslag från staten. Sedan gavs det ett besked till kommunerna att de måste ta ett större ansvar för den regionala kulturpolitiken.

I de regioner där kommunerna leds av moderater har man sett att de har dragit ned mycket på kulturpengar och meddelat att marknaden ska ta sitt ansvar. Det är också ett besked som kulturministern ofta använder: Marknaden ska ta hand om kulturen.

Herr talman! Vad tror kulturministern att vi får för samhälle när kulturskolan mer och mer kommer att drivas av marknadens villkor? Hur kan familjer med svag ekonomi, ensamstående föräldrar eller elever med nedsatt funktions- och rörelseförmåga klara sig?

Kan ministern föreställa sig när en tioåring kommer hem till sin mamma och säger: Mamma, jag behöver 700 kronor för mina danslektioner i skolan! Det är utpekande och kränkande för många barn och föräldrar att behöva utsättas för detta.

Herr talman! Min fråga till kulturministern är konkret: Kan kulturministern förklara för mig hur familjer med svag ekonomi ska kunna ge sina barn en kulturell utbildning när kostnaderna för de enskilda familjerna ständigt ökar?

Anf. 23 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Jag börjar med den sista frågan. Ja, det är välkänt att många familjer har svårt att få ekonomin att gå ihop. Jag vet inte hur många gånger jag har sagt det i diskussioner med Nikos Papadopoulos och andra representanter för hans parti att det är därför som sänkta skatter är så viktigt. Sverige har ju en av de högsta beskattningarna av låg- och medelinkomsttagare av alla länder, och då blir det ett problem att exempelvis få pengar över till en efterlängtd kurs för en ung person.

Om man då tittar på hur det ser ut visar det sig att det är många borgerliga kommuner som verkligen satsar på att bygga ut musik- och kulturskolan. Nacka är ett exempel, Simrishamn ett annat och Vara ett tredje. Jag vet också att Sollentuna kommun satsar på ett stort ungdomshus. Nog sker det väldigt mycket.

Mindre anslag, säger Nikos Papadopoulos. Nej, det har inte blivit mindre anslag. Däremot måste det naturligtvis stå Kulturrådet fritt att göra omprioriteringar i sin bidragsgivning, vilket man också har gjort.

Jag kan hänvisa till en utredning som både beställdes och lämnades under den socialdemokratiska regeringen, det vill säga Orkesterutredningen, där man ansåg att de regionala parterna måste ta ett större ansvar, exempelvis för den regionala länsmusiken. Den utredningen ingår också som ett underlag för Kulturutredningen, som ska se på hur samspelet ska se ut mellan stat, regioner och kommuner. Men det är ingenting som vi påverkar.

Däremot kan jag konstatera att det trots allt är väldigt många kommuner som satsar betydligt mer på kultur nu. Det är glädjande besked om detta från SKL, Sveriges Kommuner och Landsting. Så sent som i går kunde vi läsa i Dagens Nyheter att 15 kommuner bara detta år satsar på att bygga ut stora kulturhus.

Just kultur till barn och unga är någonting som man också lyfter fram i kommuner runt om i landet. Det är inte en fråga för Kulturdepartementet eller för staten att tala om hur kommunerna ska fördela anslagen till sina musik- och kulturskolor, men jag kan inte desto mindre konstatera att det är något som många prioriterar. Att det sedan är svårt att få pengarna att räcka är vi väl medvetna om, och det var ett skäl till att väljarna valde en annan regering 2006.

Anf. 24 NIKOS PAPADOPOULOS (s):

Herr talman! Kulturministern talar ofta om vikten av kultur för barn och unga, och jag har ingen som helst anledning att betvivla kulturministerns goda vilja i det avseendet.

Men, herr talman, jag ser en verklighet i min kommun här i Stockholm, där jag bor, och jag ser en mycket mörkare bild än kulturministern. Jag ser vad som händer i kulturskolorna här i Stockholm. Här är det verkligen inte fråga om satsning utan nästan om utplåning. Det genomförde den moderatledda kommunledningen i Stockholm med öppna ögon och stor medvetenhet.

Jag har i dagarna besökt flera skolor, bland annat Farsta kulturskola och Årsta kulturskola. Det är kulturskolor som har 1 500 elever, och de gör ett fantastiskt arbete. Insatserna är särskilt viktiga i kommundelar med många elever som har bakgrund i andra kulturer och där de ekonomiska resurserna hos föräldrarna inte är så stora. Där hjälper inte sänkta skatter så mycket. Det blir särskilt kännbart när man i Stockholm höjer terminsavgiften från 150 kronor till 450 kronor och från 250 kronor till 700 kronor. Det är kännbart för många. Kulturskolorna har fått färre lärare, och det innebär att de får större klasser.

Det som kulturministern hänvisar till är helt fel. Alla de 55 miljoner kronorna går till högstadiet, men dessa pengar borde i stället gå till låg- och mellanstadiet.

Man måste börja med de små barnen. Det är precis som när man odlar träd: Man måste vårda rötterna. Genom att hoppa över flera generationer klipper man av rötterna till barnets kulturella ursprung. Så får det inte vara.

Herr talman! Min sista fråga till kulturministern är: Vad är meningen med att alla de 55 miljonerna går till grundskolans högstadium och inga pengar går till låg- och mellanstadiet?

Anf. 25 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):
Herr talman! Det är inte lätt att göra Nikos Papadopoulos nöjd.

Helt fel, säger Nikos Papadopoulos. Då frågar jag mig: Varför gjorde inte Socialdemokraterna någonting? Ni hade majoritet i riksdagen och i Stockholms stad förra mandatperioden. Det hände ingenting. Jag tror inte alls att Madeleine Sjöstedt, som är folkpartistiskt kulturborgarråd i Stockholm, på något sätt skulle känna igen beskrivningen ”utplåning”, som är det uttryck som Nikos Papadopoulos använder. Jag kan glädja mig åt att man i Stockholms stad faktiskt har varit flitig med att söka pengar till verksamheten med Skapande skola.

Jag kan också önska att vi på sikt får möjlighet att bygga ut Skapande skola till att omfatta hela grundskolan. Jag tycker att det här är väldigt viktigt. Men det är lite svårt att börja med en så stor reform som omfattar hela grundskolan bums. Vi måste dra erfarenheter av det vi gör. Då är det också viktigt att man gör det bra.

I den norska modellen, som har inspirerat oss, började man med 14 eller 16 miljoner kronor. Det var starten. Vi börjar med 55 miljoner. Även om Nikos Papadopoulos inte har något ytterligare inlägg kvar skulle jag ändå vilja att vi får ett erkännande för att vi gör en betydligt större satsning än inspiratören Norge har gjort.

Jag är också medveten om att det ser olika ut. Därför är det så viktigt att man gör en satsning på mer kultur i skolan och att den på sikt kan omfatta alla elever. Inte desto mindre står det faktiskt redan i dag i skollagen att alla barn har rätt till kulturupplevelser och eget skapande. Som jag sade i ett tidigare inlägg tycker jag att det är märkligt och ibland snudd på upprörande att det trots detta ser så olika ut över landet. Kulturen är avgörande för att vi ska kunna utvecklas till ansvarstagande medborgare.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Bordläggning och beslut om motionsrätt

Anmälades och bordlades

Skrivelse

2007/08:148 Meddelande om kommande förslag om ändringar i reglerna om underprisöverlåtelser till och från handelsbolag och i reglerna om nedskrivning och avdrag för värdenedgångar på vissa lageraktier

Kammaren biföll talmannens förslag att motioner fick väckas på denna skrivelse.

EU-dokument

KOM(2008)165 Vitbok om skadeståndstalan vid brott mot EG:s antitrustregler

Skatteutskottets betänkanden
2007/08:SkU26 Samordningsnummer och anmälan av dödfödd m.m.
2007/08:SkU28 Beskattning av flygbränsle för privat ändamål
2007/08:SkU30 Rättelse av uppgifter i Kronofogdemyndighetens verksamhet m.m.

Prot. 2007/08:99
21 april

Justitieutskottets betänkanden
2007/08:JuU14 Kriminalvårdsfrågor
2007/08:JuU16 Unga lagöverträdare

Socialförsäkringsutskottets betänkande
2007/08:SfU7 Underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen

Kulturutskottets betänkanden
2007/08:KrU13 Spel- och lotterifrågor
2007/08:KrU14 Folkbildning

8 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 18 april

2007/08:601 Avvisningar till Irak

av *Amineh Kakabaveh* (v)
till statsrådet Tobias Billström (m)

2007/08:602 Riskanalys av arbetsmiljön

av *Torbjörn Björlund* (v)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2007/08:603 Kulturpolitikens förankring i den representativa demokratin

av *Anneli Särnblad* (s)
till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2007/08:604 Handlingsplan för den sociala barn- och ungdomsvården

av *Morgan Johansson* (s)
till statsrådet Maria Larsson (kd)

2007/08:605 Unga som sätts i skuld ofrivilligt

av *Fredrik Schulte* (m)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

den 21 april

2007/08:606 Den svenska sexlagstiftningen och EU-ordförandeskapet

av *Monica Green* (s)
till statsrådet Cecilia Malmström (fp)

2007/08:607 Överträdelse av utsläppstaket på Arlanda
av *Tommy Waidelich* (s)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)
2007/08:608 Åldersgräns på bio och föräldrars ansvar
av *Jessica Polfjärd* (m)
till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)
2007/08:609 Lagen om anställningsskydd
av *Patrik Björck* (s)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 6 maj.

9 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 18 april

2007/08:1114 Drivmedelsförsörjningen på Sveriges landsbygd
av *Anneli Särnblad* (s)
till näringsminister Maud Olofsson (c)
2007/08:1115 Räddningsverkets skadeförebyggande arbete
av *Barbro Westerholm* (fp)
till försvarsminister Sten Tolgfors (m)
2007/08:1116 EU:s fiskeavtal med Marocko
av *Agneta Berliner* (fp)
till statsrådet Cecilia Malmström (fp)
2007/08:1117 Svavelfri diesel
av *Tomas Tobé* (m)
till näringsminister Maud Olofsson (c)
2007/08:1118 Slopad avskattning för personaloptioner
av *Hans Olsson* (s)
till finansminister Anders Borg (m)
2007/08:1119 Nordiska initiativ under ordförandeåret
av *Hans Olsson* (s)
till statsminister Fredrik Reinfeldt (m)
2007/08:1120 Skjutfälten i Kilsbergen
av *Ameer Sachet* (s)
till försvarsminister Sten Tolgfors (m)
2007/08:1121 Behov av förändring av förmånsrättslagen
av *Solveig Hellquist* (fp)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:1122 Förlustavdrag för små och mindre företag
av *Margareta Cederfelt* (m)
till finansminister Anders Borg (m)

2007/08:1123 Folkhögskolekvoten vid ansökan till högskola
av *Lennart Axelsson* (s)
till statsrådet Lars Leijonborg (fp)

2007/08:1124 Minskad olycksrisk vid lägre hastighet
av *Karin Svensson Smith* (mp)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2007/08:1125 Tjänsten som ny rikspolischef
av *Thomas Bodström* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:1126 Barnahus
av *Elisebeht Markström* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:1127 Sveriges inre vattenvägar
av *Lars Mejern Larsson* (s)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2007/08:1128 Sveriges och USA:s relationer till Kuba
av *Kalle Larsson* (v)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2007/08:1129 Sveriges Televisions oberoende gentemot kommersiella intressen
av *Olof Lavesson* (m)
till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 22 april.

10 § Kammaren åtskildes kl. 13.22.

Förhandlingarna leddes av talmannen.

Vid protokollet

CHARLOTTE RYDELL

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Meddelande om frågestund	1
3 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
4 § Svar på interpellation 2007/08:559 om hiv och aids i Sverige	3
Anf. 1 Statsrådet MARIA LARSSON (kd)	3
Anf. 2 BÖRJE VESTLUND (s)	4
Anf. 3 Statsrådet MARIA LARSSON (kd)	5
Anf. 4 BÖRJE VESTLUND (s)	6
Anf. 5 Statsrådet MARIA LARSSON (kd)	7
Anf. 6 BÖRJE VESTLUND (s)	8
Anf. 7 Statsrådet MARIA LARSSON (kd)	8
5 § Svar på interpellation 2007/08:583 om avvecklingen av presstödet.....	9
Anf. 8 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m)	9
Anf. 9 BO BERNHARDSSON (s)	10
Anf. 10 LENNART PETTERSSON (c)	11
Anf. 11 HANS WALLMARK (m)	11
Anf. 12 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m)	12
Anf. 13 BO BERNHARDSSON (s)	13
Anf. 14 LENNART PETTERSSON (c)	14
Anf. 15 HANS WALLMARK (m)	14
Anf. 16 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m)	15
Anf. 17 BO BERNHARDSSON (s)	16
Anf. 18 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m)	16
6 § Svar på interpellation 2007/08:590 om kultur till barn och ungdom	17
Anf. 19 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m)	17
Anf. 20 NIKOS PAPADOPOULOS (s)	18
Anf. 21 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m)	19
Anf. 22 NIKOS PAPADOPOULOS (s)	20
Anf. 23 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m)	20
Anf. 24 NIKOS PAPADOPOULOS (s)	21
Anf. 25 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m)	22
7 § Bordläggning och beslut om motionsrätt	22
8 § Anmälan om interpellationer	23
9 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	24

